

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою Радою
Національного університету
«Києво-Могилянська
академія»
від 17.06.2021

КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ

**НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»**
на період 2021-2025 рр.

ЗМІСТ

Загальні положення.....	3
Цінності	3
Сучасний стан бібліотеки.....	4
Пріоритетні напрями діяльності бібліотеки	7
Стратегічні пріоритети та цілі	7
1. Підтримка досліджень, навчання та викладання	7
2. Інформаційно-аналітичний моніторинг та бібліометричний аналіз	8
3. Розвиток бібліотечних та інформаційних технологій	9
4. Розвиток бібліотечного простору	9
5. Підвищення рівня кадрового потенціалу Бібліотеки	9
6. Фінансування	10
7. Партнерство	10
Очікувані результати.....	10

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Наукова бібліотека (далі – Бібліотека) Національного університету «Києво-Могилянська академія» (далі – НаУКМА) є невід'ємною частиною інформаційного середовища університету, ресурсним, комунікативним і соціально-культурним центром. Діяльність Бібліотеки спрямована на розвиток освітнього та наукового потенціалу НаУКМА, його збереження в національному і світовому інформаційному просторі. Нове інформаційне середовище вимагає від сучасної бібліотеки гідної відповіді на виклики доби. Трансформація Бібліотеки як соціальної інституції має бути спрямована на модернізацію діяльності, підвищення ефективності освітнього та наукового процесів, формування особистості шляхом патріотичного, правового, екологічного виховання, утвердження в учасників освітнього процесу моральних цінностей, у тому числі академічної доброчесності, вміння критично мислити та самоорганізовуватися в сучасних умовах.

Концепція розроблена в контексті загальної Стратегії розвитку НаУКМА (Стратегія розвитку Національного університету «Києво-Могилянська академія» на 2015-2025 р.р.), спирається на Стратегію розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України», Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» (1995 р.). Концепцію розроблено з урахуванням положень Закону України «Про освіту» (2017 р.), Закону України «Про вищу освіту» (2014 р.).

Основною **місією** Бібліотеки є розвиток, створення, збереження, організація доступу та використання власних і світових інформаційних ресурсів, які відповідають навчальному та науковому процесам в Університеті; забезпечення інформаційних дослідницьких потреб студентів, викладачів, співробітників Університету на принципах доступності, оперативності, інформативності, комфортності.

Виконання місії залежить від постійної трансформації інформаційно-бібліотечних послуг на базі новітніх інформаційних технологій, каналів зв'язку і доступу до баз даних, знань, засобів представлення інформації та документів у мережевому і світовому науковому просторі.

ЦІННОСТІ

Відкритість – бібліотека підтримує принципи академічної свободи та будує весь сервіс на основі відкритості та доступності;

Науковість – бібліотека підтримує розвиток освіти та науки в університеті, пропонує ресурси для отримання знань, інформації та ідей на основі відкритості інформації, оперативності та комфортності;

Професіоналізм – бібліотека впроваджує ефективність бібліотечного обслуговування та програм для своїх користувачів, використовуючи найвищі стандарти в організації управління;

Партнерство – бібліотека співпрацює з структурними підрозділами НаУКМА, надаючи ресурси та сервіс для підтримки академічних та дослідницьких програм, а також співпрацює з науковими інституціями та бібліотеками України та світу;

Інновації – бібліотека вивчає та впроваджує сучасні досягнення в інформаційній галузі, які допомагають краще задовольняти запити та потреби користувачів.

СУЧАСНИЙ СТАН БІБЛІОТЕКИ

Бібліотека має розвинену систему обслуговування, 7 бібліотечних відділів (16 читальних зал, 682 посадкових місця для користувачів).

Відділ комплектування документів – здійснення комплектування, каталогізації, предметизації друкованих та електронних ресурсів; наукової обробки документів; обліку, списання документів; книгообміну.

Інформаційно-бібліографічний відділ – створення та управління повнотекстовими та бібліографічними ресурсами: тематичні бази даних «Видання та публікації про НаУКМА», «Праці викладачів НаУКМА» та ін., створення тематичних бібліографічних покажчиків та біобібліографічних покажчиків серії «Вчені НаУКМА». Довідково-бібліографічне обслуговування: довідкова служба (в т.ч. віртуальна), виставки, презентації, дні інформації тощо.

Відділ зберігання бібліотечно-інформаційних ресурсів – організація книгосховищ, організація збереження та зберігання фонду, переобліки тощо.

Відділ рідкісних книг та рукописів – організація фонду рідкісних та цінних видань, фондів колекцій та наукового архіву.

Відділ інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення – організація та підтримка роботи комп'ютерної техніки, серверів, мереж, баз даних. Підтримка сервісів інтегрованої бібліотечної системи ALEPH 500, DSpace, Omeqa, Wordpress.

Відділ обслуговування науковою літературою – організація обслуговування користувачів е-ресурсами; тренінгові та навчальні програми для дослідників та науковців щодо пошуку інформації, користування е-ресурсами, наукометрії та бібліометрії. Підтримка проектів «Цифрова колекція НаУКМА», Віртуальний музей НаУКМА, Інституційний репозитарій eKMAIR, сервісу «Матеріали до курсів», наповнення веб-сайту бібліотеки, представлення бібліотеки в соціальних мережах.

Відділ обслуговування навчальною літературою – організація обслуговування користувачів друкованими виданнями та забезпечення відповідних сервісів.

Бібліотечний фонд нараховує 877 910 прим., у т.ч. електронних ресурсів – 127 022 назв ресурсів, вільний доступ до понад 50 000 навчальної та довідкової літератури в кожній читальній залі, архівна та мистецька колекції. Представлення бібліотеки НаУКМА в мережі здійснюється через 7 веб-сайтів, блоги та соціальні мережі. Інформаційний потенціал Бібліотеки реалізується за допомогою активного впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, завдяки яким:

- ведеться електронний каталог бібліотечних ресурсів;
- створено цифрову колекцію з фондів бібліотеки, архіву та музею;
- автоматизовано всі бібліотечні процеси;
- оновлено власний сайт і постійно забезпечується його інформаційне наповнення;
- організовано роботу інституційного репозитарію eKMAIR;
- оновлено науково-бібліографічну діяльність (тематичні бібліографічні покажчики та біобібліографічних покажчики серії «Вчені НаУКМА»);

- створено та продовжується контентне наповнення повнотекстових та бібліографічних ресурсів: тематичних баз даних «Видання та публікації про НаУКМА», «Праці викладачів НаУКМА»;
- проводиться інформаційно-аналітичний моніторинг і наукометричний аналіз публікаційної активності викладачів та надається он-лайн доступ до вітчизняних і світових наукових і освітніх ресурсів;
- постійно підвищується професійний рівень співробітників бібліотеки відповідно до сучасних вимог інформаційно-бібліотечного обслуговування.

АНАЛІЗ МАТЕРІАЛЬНИХ, ТЕХНІЧНИХ, ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ, ФОНДІВ БІБЛІОТЕКИ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ ПРЕДСТАВЛЕНО В ТАБЛИЦЯХ 1-3.

Таблиця 1 – Матеріально-технічна база Бібліотеки

№	Назва показника	Значення показника
1.	Загальна площа бібліотеки:	6 266,55 м ²
	для зберігання фондів	3610,9 м ²
	для обслуговування	2640 м ²
2.	Офісна техніка:	
	Комп'ютери, в тому числі:	94
	ПК для співробітників	52
	ПК для користувачів	37
	Сервери	2
	Моноблоки	10
	Ноутбуки	8
3.	Копіювальна техніка, в тому числі:	
	сканер книжковий ATIZ BookDrive DIY	1
	сканер	3
	сканер штрих-коду	32
	багатофункціональний пристрій	1
	копіювальний апарат	1
	принтер для друку чеків замовлення	10
	принтер	10
	3D-Принтер	1
	багатофункціональний сканер штрих-коду Newland	1

4.	Веб-камера	6
5.	Відеокамера	1
6.	Фотоапарати	2
7.	Телевізори	4
8.	Пректори	6

Таблиця 2 - Фонди та людський капітал Бібліотеки

№	Назва показника	Значення показника
1.	Загальний бібліотечний фонд, в тому числі:	878 128
	основний книжковий фонд	599 547
	фонд друкованої періодики	94 584
	обмінний фонд	29 283
	неопубліковані документи	27 692
	рідкісні та цінні документи	89 431
2.	Електронна колекція	127 022
3.	Читачі	9 142
4.	Середня кількість відвідувань за рік, в тому числі:	5 168 975
	веб-ресурсів бібліотеки	4 996 667
5.	Загальна кількість бібліотечних працівників	47

Таблиця 3 – Відносні показники діяльності Бібліотеки

№	Назва показника	Значення показника
1	Обертаність (середнє число видач, яке приходиться на одиницю фонду)	7,44
2	Книгозабезпеченість (середня кількість книг, що приходиться на одного зареєстрованого читача)	96,05
3	Читаність за друкованими джерелами (середнє число друкованих джерел, виданих одному читачу в рік)	714,2
5	Відвідуваність (середнє число відвідувань, що припадає на одного користувача бібліотеки за рік)	565,4

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКИ

У контексті Стратегічного плану розвитку НаУКМА, діяльність Наукової бібліотеки НаУКМА спрямована на підтримку наступних напрямів:

1. Освіта. Бібліотека підтримує навчальний та дослідницький процес в університеті, забезпечуючи користувачів книгами, журналами, базами даних та іншими типами інформації, пропонуючи загальні та спеціальні бібліотечні приміщення для навчання та доступу до інформації, допомагаючи дослідникам, навчаючи основам інформаційної грамотності, забезпечуючи індивідуальні, групові й онлайн довідкові консультації.

2. Наука. Бібліотека безпосередньо взаємодіє з дослідницьким процесом від його початку і до кінцевого результату. Ми пропонуємо консультації на всьому шляху проведення дослідження.

3. Партнерство. Бібліотека НаУКМА, обслуговуючи своїх основних користувачів – Могилянців, також забезпечує інформаційними послугами та ресурсами користувачів з інших державних та приватних установ і бібліотек України та світу, співпрацюючи у галузі міжнародного книгообміну, МБА, організовуючи та беручи участь у конференціях навчання та тренінгах, проектах державного та міжнародного масштабу.

4. Навчання та розвиток. Навчання співробітників наукової бібліотеки НаУКМА, розвиток матеріально-технічної бази, оптимальний розвиток бібліотечних приміщень, створення позитивного іміджу – це головні фактори, від яких залежить успішне досягнення стратегічних цілей Університету. Виконання завдання вимагатиме підвищення потенціалу у зазначених напрямках.

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ТА ЦІЛІ

Концепція визначає тенденції та шляхи **подальшого розвитку Бібліотеки** з метою максимальної інтеграції в освітню та дослідницьку діяльність НаУКМА для сприяння підвищенню якості освіти і науки за допомогою надання інноваційних бібліотечно-інформаційних продуктів і послуг дослідникам, викладачам, студентам в цілях підвищення конкурентоспроможності університету на ринку освітніх послуг.

З урахуванням Стратегії розвитку Національного університету «Києво-Могилянська академія» на 2015-2025 р.р. та пріоритетів діяльності бібліотеки і поставленої мети, Концепцією визначено основні стратегічні напрямки подальшого розвитку Бібліотеки:

1. ПІДТРИМКА ДОСЛІДЖЕНЬ, НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ

основні завдання:

- поповнення фонду науковою літературою відповідно до напрямків навчальної і науково-дослідницької роботи університету;
- активізація роботи з накопичення, систематизації, класифікації і організації зберігання бібліотечно-інформаційних ресурсів і надання доступу до них;
- організація роботи з особовими колекціями, рідкісних та цінних видань, архівним фондом, резервними та обмінними фондами;

- оптимізація кількості друкованого фонду шляхом переміщення окремих фондів Бібліотеки. За необхідності, дублетні (виявлені примірники однієї назви у великій кількості) та морально застарілі видання (один примірник залишається в книгосховищі) вилучати з фонду;
- організація, розвиток, підтримка та популяризація колекції повнотекстових видань шляхом їх оцифрування та представлення для широкого загалу читачів;
- оперативне і повне забезпечення науково-педагогічних працівників, аспірантів, студентів та інших користувачів світовою науковою інформацією;
- забезпечення вільного доступу до інформаційних ресурсів;
- здійснення моніторингу книгозабезпеченості навчальних дисциплін освітніх програм, визначення засобів їх забезпечення та методів підвищення ефективності використання інформаційних ресурсів Бібліотеки;
- забезпечення постійного підвищення обізнаності користувачів в питаннях самостійного пошуку необхідної інформації, сприяння розвитку інформаційної культури та вдосконалення дослідницьких компетенції студентів, аспірантів, викладачів;
- супровід студентів першого курсу навчання для формування базової інформаційної, культурної та академічної грамотності;
- включення в процеси дистанційної освіти.

2. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ МОНІТОРИНГ ТА НАУКОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ

основні завдання :

- моніторинг наукометричних показників НаУКМА в наукометричних базах даних Scopus, Web of Science;
- сприяння підвищенню публікаційної активності викладачів, науковців, відстеження їх присутності в наукометричних базах даних, використання наукометричних технологій оцінки наукової діяльності;
- організація консультативного майданчику для відповідальних редакторів наукових фахових періодичних видань як зони інформаційної і консультативної підтримки редколегій наукових видань, та всіх науковців з питань публікаційної активності;
- консультування представників редакцій наукових видань Університету з питань реєстрації ISSN та ISBN, що присвоюються книзі або брошурі з метою їх ідентифікації;
- реєстрація DOI (Digital Object Identifier), відповідно обов'язкової вимоги Наказу «Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України» № 148/31600 від 06.02.2018 р. до видань категорії «Б» переліку наукових фахових видань України, та відповідно до тенденцій сучасного світового наукового видавництва;
- сприяння впровадженню світових стандартів академічного письма та культури публікацій: популяризація принципів наукової доброчесності, просування практики запобігання плагіату;
- розвиток видавничих проектів наукових фахових періодичних видань НаУКМА відповідно до міжнародних стандартів та просування їх до міжнародних наукових та наукометричних баз даних;

- укладання рейтингу та переліку претендентів щодо преміювання за публікації у виданнях, що індексуються Web of Science та Scopus;
- пропагування серед наукової спільноти наукових досягнень НаУКМА.

3. РОЗВИТОК БІБЛІОТЕЧНИХ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

основні завдання :

- оновлення АІБС з огляду на об'єктивну необхідність удосконалення бібліотечних функцій і послуг на основі інформаційно-комунікаційних технологій;
- підтримка комплексної системи ідентифікації та авторизації віддаленого доступу до ресурсів Бібліотеки для обслуговування користувачів в автоматизованому режимі;
- забезпечення відкритого доступу до результатів наукових розробок в НаУКМА через інституційний репозитарій eKMAIR, підтримку загальноукраїнських проектів відкритого доступу НБУ ім. В. Вернадського "Наукова періодика України", електронних версій наукових видань НаУКМА на платформі OJS;
- підтримка і розвиток Цифрової колекції НаУКМА;
- підтримка електронного сервісу "Матеріали до курсів";
- надання доступу користувачам до власностворених, світових і вітчизняних інформаційних електронних ресурсів Бібліотеки у т.ч. через тестові доступи;
- підтримка поточної версії АБІС ALEPH;
- модернізація сайту Бібліотеки із врахуванням новітніх технологічних можливостей.

4. РОЗВИТОК БІБЛІОТЕЧНОГО ПРОСТОРУ

основні завдання:

- розвиток комфортного середовища для самостійної дослідницької і освітньої діяльності користувачів (у т.ч. системи дистанційного навчання), інтелектуального спілкування та обміну знаннями, а також для професійної та особистої самореалізації працівників бібліотеки;
- оновлення та збільшення кількості автоматизованих робочих місць для користувачів з доступом до Інтернет;
- розширення бібліотечного простору за рахунок віртуального середовища, посилення позиції Бібліотеки в соціальних мережах з метою популяризації ресурсів серед користувачів;
- зміцнення матеріально-технічної бази Бібліотеки.

5. ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ БІБЛІОТЕКИ

основні завдання:

- організація системи підвищення кваліфікації працівників бібліотеки: забезпечення участі працівників бібліотеки в конференціях, семінарах, курсах, тренінгах та ін. заходах, що направлені на підвищення кваліфікації бібліотечних працівників; забезпечення персоналу бібліотеки сучасною інформацією з бібліотекознавства, освіти, науки та культури;
- співпраця з іншими бібліотеками, професійними асоціаціями та міжнародними організаціями в частині вивчення досвіду та кооперації;
- розвиток позитивної корпоративної культури, яка є ключовим фактором індивідуального та організаційного успіху.

6. ФІНАНСУВАННЯ

основні завдання:

- залучення грантових коштів на проекти модернізації і розвитку бібліотеки;
- оптимальне використання коштів державного бюджету в рамках державного фінансування університету та коштів, отриманих за надання платних послуг;
- залучення коштів українських та міжнародних фондів та проектів;
- залучення коштів добровільних організацій.

7. ПАРТНЕРСТВО

основні завдання:

- розвиток партнерства з громадськими, науковими, студентськими організаціями, професійними спільнотами;
- здійснення міжнародного співробітництва у сфері формування та використання інформаційних ресурсів;
- інтеграція Бібліотеки до мережі міжнародного партнерства: угоди про співпрацю з окремими університетськими книгозбірнями.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Концепція розвитку Наукової бібліотеки НаУКМА розроблена для підвищення якості інформаційно-бібліотечного сервісу і здійснення переходу до нового формату бібліотеки шляхом надання послуг як на традиційних носіях інформації, так і в електронному вигляді. Концепція передбачає перехід від моделі бібліотеки, яка використовує в роботі тільки свої фонди, до моделі відкритої бібліотеки, що ефективно використовує зовнішні ресурси.

Реалізація основних положень цієї концепції дозволяє:

- сформувати позитивний імідж Університету та Бібліотеки в Україні та за кордоном;
- підвищити рівень і якість бібліотечно-бібліографічного й інформаційного сервісу користувачів Бібліотеки;
- удосконалити бібліотечно-бібліографічні процеси на базі сучасних інформаційних технологій, комп'ютерних і інших технічних засобів;
- інтегрувати Бібліотеку у світову мережу наукових комунікацій;
- оптимізувати структуру і методи керування Бібліотекою;
- модернізувати і розширити матеріально-технічну базу;
- здійснити трансформаційні процеси на шляху до нової моделі сучасної наукової, бібліотечно-інформаційної інституції.

Тетяна Чорна,
Директор
Наукової бібліотеки
Національного університету «Києво Могилянська академія»